

SOČA

Glasiloslovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

„Soča“ izhaja vsak četrtek in velja za pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četrt leta „ 1.20
Kmetovalec* za naročnike Soče Vas 1. f. 2.—Pol leta f. 1. Za nenaročnike: Vse leto f. 3.—Pol leta f. 1.60

Pri oznanilih in ravno tako pri „poslaničah“ se plačuje za navadno tristopno vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 2 krat
Za večje črke po prostoru.

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici pri Paternoliju; v Trstu v tobakarnicah „Via della caserma 60“.

Naročnina in dopisi naj se blagovoljno pošiljajo pod naslovom: Viktor Dolenc v Gorici. — Rokopis se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina zniža ako se oglase pri uredništvu.

Zarad članka „Avstrija in Federalizem“ uverstena v današnji številki časopisa „Soča“ se naprosi tukajšno c. k. glavarstvo, da številko 44 „Soče“ dade po svojih podložnih organih zapleniti.

Kar se gospodu uredniku naznanja.

C. k. državno pravdnistvo.

V Gorici dne 4. novembra 1875.

POLJAK.

V Gorici 27. oktobra.

(Sprava. — Šolske zadeve. — Otročji vrti.) Sprava mej slovenskima strankama na Goriškem je torej dognana reč in nadejati se je, da odslej začne na Goriškem še bolj živahno in prav uspešno delovanje v korist našega naroda. — Zarad naše sprave je začel razgovor o spravi tudi v ljubljanskih listih; a zapazili smo, da se posebno „Novice“ nič kaj ne vjemajo z našo spravo, toliko manj pa se zdi temu listu mogoča sprava na Kranjskem. Gotovo, da nij mogoče nobene sprave, dokler govori strast, kder pa se nahaja še nekoliko rodoljubja in požrtvovalnosti, tam mora molčati strast in močje, ki hočejo v resnici delati za svoj narod, morajo čestokrat zatajiti svojo osebnost; vsaka stranka pa mora, kder je v nevarnosti narodna reč, nekoliko popustiti, kajti trma nij še nikoli koristila. — Če torej pravijo stari: „mladi se nam morajo popolnoma vdati“, je to dokaz, da jim nij za spravo; oni nočejo pripoznati novega stališča, oni zanikujejo vsako drugo stranko, kar pa ne gre v ožgled faktičnem stanju na Slovenskem. — Mi goriški Slovenci mislimo v tem obziru drugače; mi se ne pripravimo zarad gesla; ampak iščemo pot, po katerem lahko eni in drugi skupno koristimo narodu; okoliščine nas k temu spodbujajo. Pogodili smo se, da osnujemo novo skupno politično društvo „Sloga“, ki se ne bode mešalo v verske zadeve in bode čisto samo na političnem peji delalo v zmislu prave svobode in napredka našega naroda. — Principov tega društva se bode držal tudi list „Soča“, ki ostane organ novega polit. društva. List „Soča“ se uže zdaj drži teh načel in mu torej ne bo težko postopati v zmislu sprave.

Prav tako je videti, da obe stranki vodi zmernost in resna volja za utrjenje sprave.

Kakor se sliši, bomo imeli kmalo priliko, dokazati praktične nasledke te sprave: g. Winkler se nekda odpove poslanstvu, ker postane dvorni svetovalec in kot tak se ne more več za dolgo časa oddaljiti iz Trsta, in voliti bomo morali namesto njega drugega poslanca v drž. zbor.

To je še le govorica in vendar uže zdaj ne dvomimo, da nas bode našla nova volitev vse v enem tabru, in sicer se ne bode ta edinstvo dosegla po še precej absolutističnem receptu dopisnika iz Gorice v „Slovenu“; ampak na popolnoma pošten način, kajti to mora imeti vsak pred očmi, da stranki na Goriškem se nijsti vdali ena drugi na milost, ampak da sto si poravnali s protikoneesijami in kedor si spravo na Goriškem drugače misli, ta ji gotovo ne more prerokavati dolgega življenja. Toliko za danes je pojasnilo našim prijateljem, da ne bi si mislili reč drugače, kakor je v resnici.

Obljubili smo, da hočemo še kaj omeniti o šolski razstavi in to hočemo denes na kratko storiti. — Omenili še nijsmo izdelkov učencev. Priznati moramo, da so naše šole na deželi dosti napredovale, kajti takih lepih pisav, kakor so bile one rihenberške, čepovanske in še kake druge slovenske šole na deželi, gotovo ne bi bili pričakovali. Tudi to moramo konstatirati, da slovenska stran prekosi v tem obziru italijansko in naj kedo reče, kar hoče, g. Jug iz Solkana je imel prav, ko je izrekel v konferenciji, da lepote je treba čiti na ljudski šoli kot poseben predmet. Iz knjižice za domače naloge smo razvidili, da je mladež na deželi po kazalnem nauku v nekaterih šolah posebno v računstvu prav daleč dospela. S kratka, prepričati se je moral vsakdo, da je ljudska šola v zadnjih letih na Goriškem prav lepo napredovala.

Kateri reči so bile najboljši na razstavi, to še zmerom presojevajo gospodje razsojevalci; v prihodnjem listu bomo morda poročali kaj o razsodbi teh gospodov. Zdaj pa še nekaj. — 14. t. m. je bila preskušnja v prvem goriškem otroškem vrtu, (Fröbels Kindergarten) pri tej preskušnji bila je nazoča mnoga odlična gospoda in vse se je čudilo, kako so se mali otročiči obnašali. Učiteljica izpraševala jih je po kazalnem uku o raznih ob-

jektih, kako se imenujejo, k čemu služijo, iz česa in kako so napravljeni. Mali 4, 5 letni otroci so znali vse točno razločevati in se pokazali, da se je s kazalnim naukom nenavadno razširil njih pojmovokrog. Peči so prav nežne kratke pesmice in na posled so tudi telovadili. Prav ginjeni so bili nazoči, ko so videli otroke delati raznovrstne telovadne figure po navodu gosp. Castiglioni-ja, šols. ravnatelja iz Trsta in prav vsled tega lepega uspeha je sklenilo mestno starišinstvo goriško, da osnuje še 4 take otročje šole ali vrte, ki bodo pospešujejo omiko in na pomoč pridejo ljudski šole. Mi smo nalašč sporočali o tej preskušnji, da zbudimo pozornost naših večih slovenskih občin na tako koristno napravo. — Kako potreben bi bil tak otročji vrt po Fröbelovem načinu v Ajdovščini, Vominu, Kobaridu, Sežani i.t.d. In ker smo prepričani o tej potrebi, smo govorili z strokovnjakom Castiglioni-jem o tej zadevi, kateri nam je rekel, da bi rad zastonj podučeval nekatere Slovenke ob osnovi otročjih vrtov. — Naj torej pravdarijo zupanstva omenjenih srenj, če jim je mogoče poslati kako sposobno, tudi starejšo učiteljico ali drugo nekoliko omikano žensko na par mesecev v Trst. Naprava vrtov, posebno na deželi malo stane in ne pride v poštev v ožgled veliki koristi in velikemu duševnemu razvitku ubogih otrok, ki se zdaj večidel po cestah potepajo in dosti slabega naučijo. Če bomo videli, da je naš poziv budil kaj pozornosti, bomo kesneje enkrat obširno govorili ob otroških vrtih.

Dopisi.

Iz Gorici, dne 16. oktobra. (Izv. dop.) Odgojenk v novo otvorenem ženskem učiteljskem izobraževališču je desedaj uže—90.—In sicer 74 Italijank in 16 Slovenk. Na italijanskem oddelku so odprti 3 razredi, na slovenskem pa samo prvi. — Ogromno število teh pripravlenk je dokaz, da je ljudstvo na Goriškem za šolo jako vneto. Zabilježiti moram tudi to, da se nahajati mej njimi tudi dve baronovki, kateri, seveda, ne postaneji učiteljici, nego šole obiskujeti radi izobraženosti, kar je jako hvale vredno in tudi to svedoči, da dandanes nikakor ne zadostuje samo bogastvo, ampak da stoji v pr-

LISTEK.

Posebni znaki.

(Noveleta.)

Po danej snovi

Spisal: Janko Leban.

(Dalje.)

„Ta revež čisto nič nij prouzročil o zmešnjavi“, seže mu deklica v besedo, ojačivši se nekoliko, ker je videla mater mirno; „jaz, le jaz s sama sem vse to zakrivila.“

„Sreča, da to sama priznaš!“ opomni gospa majjorka.

„Motite se“, odgovori komisar, obrnivši se k Idi, „o onem berači sumimo, da je Vašo gospo mater in oskrbnico tukej okradel.“

„In še kakò okradel!“ seže Neža v besedo, nabrojivši še enkrat ukradene reči.

„Tega gotovo on nij storil“, odgovori Ida.

„O tem bode razsodil sodnik“, pristavi komisar, „prosim Vas le, da mi opišete berača. Je-li bil majhen ali velik?“

Neko čudno čuvstvo v prsih mlade deklice, prepovedalo jej je, dati odgovor komisarju. Notranji glas dejal jej je, da oni berač nij tat ali zločinec sploh! „Nijsem ga dobro videla“, reče naposled, in vendar mogla se je v tem trenutju kaj dobro spomniti beračevega ble-

dega obraza;—da, še jej on v duhu plava, kako se srčno hvalečnostjo jo gleda z ulice gori in kako ponižno se zašepete pri odhodu: „Bog plati Vam tisočkrat!“—A ona ga nij hotela ovaditi, nij ga hotela onesrečiti! „Potem pa mene uprašajte.“) gospod komisar, povzame sedaj kuharica besedo. „videla sem to spako dobro iz kuhinjskega okna, prvič ko je stal pod balkonom in je prosil daru, drugič pa ko jo je pobrisal se slabo vestjo, slišavši, da nekdo gre.“

Komisar omejil je Marjetino zgovornost.

„Vlasje?“

„Črni in gosti.“

„Oči?“

„Črne.“

„Nos in usta?“

Tukej kuharica malo postoji, ti natančni znaki so jej bili po nesreči ušli.

„Nos šilast“, reče naposled, „usta pa—ne vem“

„Tedaj pa recimo: „usta navadna“, reče uradnik.

„Da, da, prav dobro: „usta navadna.“

„Postava?“

„Šibka in velika.“

*) Baral me je prijatelj, zakaj pišem „uprašati“ in ne „vprašati.“ Ker bi morda se kedo drugi izmeju p. n. čitateljev to rad zvedel, povem tukaje javno: Pišem „uprašati“, ker je ta glagol dovršen; dovršneke pak je bolje pisati z „u“, n. pr. ukradem smerjem itd. Nedovršniki pišo se raji z „v“ (vklanjati, vgašati itd.) Z „v“ pišemo tudi 1) če pomeni dejanje v kako reč (om, hincin; n. pr. vrinem, vtisnem itd. 2) kedar pomeni na ali gori: vstanem itd.

NB. Napačno, da—si v sedanjih dnéh navadno, je pisati „ustaja“ (aufstehend) itd. ker ta samostalnik prihaja od glagola vstati („gori“ vstati, aufstehen). Objubujem o tej stvari enkrat obširneje pisati. J. L.

„Starost?“

„Kakih dvajset let star.“

„Posebni znaki?“

Marjeta pomisli, a policijski uradnik sedi mirno. Meju tem ko njegov pristav te reči zabiljezuje, pusti komisar, da mu svinčnik zdrči vmes prste. „Posebni znaki?“ uprašša še enkrat in ravnotežeči svinčnik pade mu na tla.

„Zdi se mi, da je imel debelo, rdečo zarezo, tako neko brazgotino na desnem sencu.“

„Kaj je imel?“ poprašša komisar, ki je bil prešlišal nekaj poslednjih besedij.

„Debelo, rdečo zarezo, tako neko brazgotino na pravem senju.“

„Prav dobro, prav dobro!“ mrmral je uradnik, „a beračeva obleka?“

„Prav čudna je bila“, odgovori kuharica, „še dobro se nij vedelo, ali je kak „nobel“ gospod, ali le kakov sluga; imel je čevlje na „lak.“

„To sem tudi jaz videla, potrdi Marjeta.“

„Dalje, dalje!“

„Fine, črne hlače je imel, a k temu pa staro, ponošeno, zvrtno suktnjo in star klobuk se skritimi okrajci.“

Izpraševalec bil je svoje delo končal. „Morem Vam obljubiti“, dejal je vstavši se stola, „da ho stvar jutri uže dognana.“— Izustivši to, odpusti tožiteljice in priče. V noči pak so prehajali njegovi agenti glavno cesto in zdraviliško okolico.

(Dalje prih.)

vi vrsti—znanost, po kojem tudi zlahka gospoda se ga. *)—Tedad, kakor je vidno, imamo na Primorskem za bodoče nadejati se mnogo učiteljskih moči, kajti, kakor čujem, tudi v Kopru je število učiteljskih kandidator mnogobrojno.— Tako bodo mogoče dospeti narodu do one svrhe, na kateri stojijo uže drugi dalje nego—stoletje.—tako bude napredek in omika prisvetila v še temne kote; napredek našega šolstva bude na Primorskem občen in naše šolstvo bude cvetelo še drugim deželam v izgled.—Pomozi Bog in isti, kateri more!—Ampak varuj nas Bog pred germanizacijo naših šol; temu se moramo protiviti. Tedni je došel ukaz ministerstva za uk in bogočastje, da na ženskem pripravništvu ne smejo učitelji in profesorji predavati, kateri niso—poročeni.—Na Goriškem snujejo nekateri gospodje društvo, čegar naloga bude, podpirati vboge kandidatnje tukajšnjega učiteljskega zavoda.— Na delu tega društva je baje g. deželni šolski nadzornik Klodiš. Vrlo dobro! Smemo biti zadovoljni Primorci z nadzornikom, pri kojem se uresničuje besede nemškega pesnika Götheja: „Jeder, der in sich fühlt, dass er etwas Gutes wirken kann, muss ein Plagegeist sein. Er muss nicht warten bis man ihn ruft....., er muss sein, wie eine Fliege, die, verscheucht, die Menschen immer wieder von einer andern Seite anfällt.“—Ta gospod ostane, radi svojega delovanja na Štajerskem šolskem polju, tudi me Štajerci—nepozabljen. *) M.

V Gorici, 20. okt. — Koder človek hodi i tava po slovenskih pokrajinah, po Kranjskem, Primorskem, Štajerskem i Koroškem, povsod lahko vidi med lepo rumeno pšenico tudi snetje in škodljivo ljuliko. Ljulika med slovenskim narodom sploh, je neka močno spakadran kasta domačih ljudi, ki je svoj prirojeni narodni značaj v srcu i duši popolnoma zadržala—

Tudi med zlato pšenico v našej topli Nizzi. je še precej strupene ljulike, ljulike spačenih slovenskih izneverencev. O tuji sovražnikih molčimo

Tamo po „Travniku“ koraka šesterka otrok, kramlja med seboj tujo italjanščino. Tekoj za deco stopata oče i mati: „šinjor in šinjora“ pogovarjaje se istotako v mehki italjanščini; nikdar ju pa ne slišiš črhiniti besede v slovenskem jeziku. Tu imaš otroke i starše slovenskega rodu pred seboj. Nagovori jih pa v domačem, v njihovem maternem jeziku, lahko bodeš precej opazil kako v veliko zadrego si jih spravil; prav bojazljivo i tiho se jim bo materna beseda raz jezika odkrušila,—in še to v prav čudni fuze!—Kranjščini. Sram jih je očitno pokazati se, da so rodom Slovenci; še bolj sram pa, kadar morajo povedati, da so iz kakšne kraške, vipavske ali goriške vasi doma; da so potomci kmečkih staršev. To vam so one spake med pošteni in odlični narodnjaki tudi tukaj v lepi Gorici, po koji svoje noge prepl-tam vže mesec dni. Zapazil sem med tem časom v Gorici tako spake d r a n e slovenske starše, da vže svojim dojenčkom usiljujejo italjanščino. Nij čudo, da se otroci takih spačenih staršev, vže v mladosti nasrkajo najhujšega sovraštva do vsega, kar je nam Slovincem ljubo i sveto; ker ravno pri svojih roditeljih vidijo sovraštvo do slovenskega svojega jezika; sovraštvo do poštenih odličnih slovenskih boriteljev. Nij čudo, ako so potomci takovih spakadranih staršev naši najhujši sovražniki in nasprotniki, ki med našim zatiranim narodom podirajo zlati mir in rušijo lepo slovo, na vse mogoče načine. Takovih neznačajnih ljudi—spake vendar ne more noben pošteni človek spoštovati; da, tudi tujec ne. Zapazil sem, da je tem ljudem kruhek vse, narod siromašni pa nič. Te sorte ljudi strašiti in za nos voditi je kaj lahko; ker so ravno—cun j a s t i d u h o v i.

Tešimo se pa v tem, da kasta spačencev izgublja svoj teren, in ga bode vedno bolj zgubljavala, kolikor bolj se bode naš lepi narod pomikal k občini civilizaciji i napredku. Zgubljavale se bodo dalje te spake naše krvi osobito tu v Gorici, ker smelo rečem, da ravno tukaj je dckaz odličnih delavcev i boriteljev za naš slov. narod. Tukaj veje oni duh med narodnjaci (bodiš kojekoli politične barve), ki teži do narodne sloge, do zloznega narodnega delovanja, in vse kaže na to, da se združijo naši ljudje v eno veliko narodno moč i silo, tujim in domačim sovražnikom na strah i grozo. V to svrhu pomozi bog i sreča junaška!

Istina je in ostane, da kdor hoče svojemu narodu koristiti, bacniti mora od sebe neumno pretirano osobno zamrzo i sovraštvo zaradi različnih političnih mnenj; bacniti mora od sebe svojeglavnost; krotiti mora živo mlado prevzetnost, ali pa zastarelo fanatičnost; čestokrat mora podvreči svoje mnenje mnenju družega, posebno ko se vidi, da je herv vse preozka, da bi se dve nasprotni stranki na nji lahko brez nevarnosti ogibali; kdor hoče našemu narodu kaj koristiti, pokloniti mu mora svoje duševne i materjalne moči ili žrtve, brez najmanjšega sobičnega namena.— **Or n i v r h.**

*) Rea nepričakovan je entuzijazem krasnega spola za novo šolo; marsikatera učenka je uže odrasla šolam; rekli bi skoro, da je znanstvo postalo moderno. Pa verjajte g. M., da bo marsikatera študentinja naj letom šolo na klin obesila, kakor se je pri dveh uže zdaj zgodilo.— Ured.

**) V resnici se mi Slovenci na Goriškem dosti zanašamo na gosp. Klodiš-a in on je tudi mož na svojem mestu; a kaj pomaga, če pa ministerstvo šolo smatra kot sredstvo za germanizacijo. Mogoče, da ministerstvo pri vsem tem ne doseže svojega namena dobro pa je na vsak način, da se ustanovljajo mnoge šole in da naš gosp. nadzornik razvija toliko delavnost in energijo. Ured.

Trst 25. oktobra. (Izv. dop.) Naš divan se je po dolgih in čudnih debatah vendar odločil za vodo Reko, ki izvira pri sv. Kancijanju. Čudno je, da so naši gospodje odločili se za Siegl-ovo ponudbo, kateri so bili od prvega začetka jako nasprotni, hoteči na vsak način pripeljati v Trst istrsko reko Rizan, ker se ta voda menda najbolj stisne z lahonsko politiko.— Marsikateri se bo čudil, da je v Trstu tudi voda politični predmet. Da, da, pri nas je vse v zvezi s politikjo, še celo teleta, bikki, voli, ovce itd. Toraj se nij čuditi, če se v časih prigodi kak „intermezzo“, ki prav po turški vladi diši.— Tako na pr. so bile seje zaradi Siegl-ove ponudbe prave ilustracije naših turških razmar. Nek g. Cambon je namreč javno v seji trdil, da je Siegl za to vodo tirjal s konca samo 80.000 gold., da se torej čudi, kako je ta oferta zrastle na 170.000 gold.—Naš divan to slišavši, je ostrmel in vso reč odložil za en par tednov; mej tem časom se je pa s „praktično“ politiko poravnala diferenca 90000 gold. in tako se imamo morda modrosti nekaterih za „praktično“ politiko posebno vnetih velikašev zahvaliti, da se je rešilo prasanje brez večjega škandala.— Ker je Trst trgovsko mesto, nij se čuditi, če so tudi naši vezirji in paše prav „praktični“ ljudje, ki znaajo računati se številkami. Naše namestništvo pa nekda prav dobro pozna „praktične“ tržaške politikarje, zato-rej pa se jih nekda nič kaj ne boji. V zadnji seji mestnega zbora se je prečital tudi dopis namestništva, da na c. k. gimnaziji odslej odpade italijanski jezik kot obligatni predmet; ta dopis se je brez vsake debate izročil šolskemu odseku, kateri bo gotovo trašno ropotal; mi pa se zanašamo, da bo tudi naš poslanec. dr. Lozer svoje mnenje izrazil na korist naše narodnosti ter svojo stvar motiviral temeljito.

Prešli teden padla sta dva rokodelca iz stolpa magistratove palače na tlak 15 sežnjev globoko ter ostala mrtva; to je druga žrtva pri tej palači zaradi malomarnosti stavbenih predstojnikov. Palača je sama na sebi neki zmes: „pol miš pol tič“; vsak, kteri jo ogleduje, posebno pa strokovnjaki, ne vedo kakega sloga da je; nij bizantinskega ne rimljanskega, ne joniškega, niti gotiškega; cela stavba je spaka, na enem kraju leze v tla, tam poka zid in lepo rezano kamenje, tu so zopet sobe, ktere spominjajo na samostan, vse stlačeno in pokvarjeno, kakor da bi bilo to brez vsega načerta po otroje zidano. Boli nas okoličane, ko vidimo kamnitno koliso, katera je zidana iz naših krvavih žuljev, katero pa je naš župan imenoval dokaz patriotizma.—Izvrstno! Patriotizem nekaterih naših gospodov je res podoben kolisi. Mi okoličani pa tirjamo in prosimo najodpravijo okrajne glavarje ter naj se volijo domačini mesto njih za župane, pa vse zastonj, divan nas prezira. Kaki so pri nas poti, to smo uže stokrat povedali; kako magistrat za okolico skrbi, to ve celi svet, okrajni paše gospodarijo samovoljno, večkrat slepijo ljudi, kar smo pripravljani ddkazati. Ali moramo mi še dalje to trpeti? To je preveč, nit potrpežljivosti se bo mahoma potrgala in kar nastane iz tega, bo lahonski magistrat sam zakrivil.

Politično društvo „Edinost“ začne s 1. novembrom zopet svoje delovanje in upati je, da ne bo rok križem držalo do prihodnje jeseni.

Na Dunaji, 26. oktobra. (Izv. dop.) Kaj ne, da je priden Vaš dunajski dopisnik? Zastonj se ne jezite nad menoj, gospod urednik. Ali kaj hočete, jaz nijsem imel in nijmam, še sedaj ne, zanimivega gradiva, ki bi vam in hvaležnim Sočinim čitateljem razpravljaj. Sedaj zboruje zopet državni zbor. Spremembe mej zadnjo sesijo in sedanjo nij nobene. Isti značaj, isti obraz ima skupščina sedaj pred škotskimi vrati, kakor o veliki noči; in kakor so se posamezni posanci preje za stvari, ki so se baš razpravljale, malo ali nič zmenili, baš taka je sedaj. Nij ga govornika, ki bi znal opozcriti na se svojih tovarišev. Dobro pri tem je le to, da ga tudi nij predmeta na dnevnem redu, ki bi segal kaj v kri in meso posameznih poslancev, tem manj poedinili narodov ali strank. Gospodje so govorili poleg nemirnih poslušalcev nekaj o ribarstvu. Kakor bi ne bilo pametnejih stvari v pogubo časa! Goriških poslancev do sedaj vseh še videl nijsem. Svetovalec Winkler je dobil menda osemdnevni odpust, kakor tudi kranjski poslanec dr. Razlag. Naš deželni glavar, grof Coronini se muči uže od delegacijskih zborovanj tukaj in je tudi en najbolj delalnih mož v vsakem zboru. Za to je pa tudi povsod mnogo priljubljen in spoštovan. Imeli so ga celo voliti za podpredsednika avstrijske delegacije, kar je pa od sebe odvrnil, češ, da to mesto se pač bolje podaja Rechbauerju, kot predsedniku državnega zbora. In to se je tudi zgodilo, akopram nij poslednji priljubljena osoba pri dvoru. Ker sem uže pri tem, da pišem o priljubljenosti in nepriljubljenosti pri dvoru, naj vam tudi poročam, da tudi naš Coronini nij tam v zlatih bukval zapisan. Ko je namreč Moering, državni namestnik v Trstu, umrl, bilo je uže vse na to pripravljeno, da bode za njegovega namestnika Coronini postavljen. Ali grof se je zameril pri dvoru s tem, da je v delegacijah glasoval zoper predlog vojaškega skupnega ministra in to nij bilo kamarili pa volji. Goričanom je s tem korakom ustregel, ker tačega deželnega glavarja bi uže itak tako kmalu ne dobili.

Možje in naroda prvaki, varhi državi, boritelji za svobodo, državni poslanci so toraj zopet tukaj; in so-pet bodo govorili in govorili ter uboštvo z lepimi be-

sedami v neizmerno bogatijo uboge avstrijske polovice spreobračali. Uže ko je imenani minister Prešis naše stanje slikal in nam v lepem govoru povedal, da bode-mo imeli k letu najmanje 25 milijonov premankljaja, so se mi ti gospodje kaj čudni zdeli. Minister je tako žalostne resnice pravil in ti gospodje, zastopniki ljudskih pravic in teženj, so mu za to ploskali. Mislil sem, da tako obnašanje se pristojno le Ogram, ki so tudi ploskali svojemu ministru, ko je take grenke pravil, a kako sem se motil! Tedaj davkov nijmamo dosta, kolki so tudi še prenizki? Ako bi povišanje kolkov vsaj naše kmete pred pravdanjem varovalo, v novič utrjena bi bila stara resnica, da nij zlega brezi dobrote. Da se bode tobak podražal, tudi to nij tako veliko zelo, a da se bode petrolej nadačil, to bi bilo skoro neverjetno, ako bi nas ne bil g. minister tega zagotovil. Naposled prijedemo morda še tako daleč, da bode mo morali plačevati glavni davek in še okoli vratu marke nositi?

Kakor je ob svojem času Ofenheimova pravda Dunajcane zanimivala, tako važna je sedaj obravnava proti ravnateljem zavarovalnice, imenovane elementarne banke. Ta zavod imel je prav mnogo posla tudi po Goriškem. Obravnava, ki bo trajala najmanje 4 tedne, pričela se je včeraj, v ponedeljek, in glavna zatoženca sta Reach, direktor, in Winter. Prič bode poklicanih čez sto. Obravnava bi bila gotovo še zanimivjša, če bi sedel mej obtoženci tudi grof Wickenburg, kar je drž. pravništvo sicer nasvetovalo, a viša sodnja temu nij potrdila. Čitanje tožnega pisma še danes ne bode dovršeno, tako dolgo je. Izid vam bodem o svojem času naznanil.

Više šole so se 15. okt. bra pričele. Tudi mnogo Slovencev je zašlo na Dunaj, akopram ne toliko, kakor prejšnja leta. Akademsko društvo „Slovenija“ imelo je uže svoj prvi močno obiskan shod! S. B., prvoletni jurist, čital je prav hvalevreden spis „o slovenskih čet-verovrstnicah.“ Spis bi imel še mnogo več vejjava, ko bi pisatelj, kakor so vidi, dobro podkurjen na tem polju, nam znanstveno dokazal, koliko in kateri teh pesniških umetvorov (?) smemo v istini k domačemu blagu, sploh k naši lastnini prištevati.—

Kakor navadno ima prof. dr. Miklošič tudi letos trojevrstnih predavanj o slavistiki na vseučilišči in sicer 3 ure na teden o staroslovenski slovnici, eno uro o slovenskih narodnih pesnih in eno uro o nekaterih točkah slovenskega oblikoslovja. Miklošič nijma veliko poslušalcev; največ 18 in ti so navadno Rusini in Slovenci. Čehi ga malo ali čisto nič ne hodijo poslušati, jezni so menda na njega, ker noče svojega mnenja razodeti o kralje-dvorskem rokopisu.

Nov dnevnik bodemo od 20. novembra naprej imeli. List bo, kakor pravi program, liberalen in ustavo-veren. Urednik mu bode neki obskuren sodelovalec starega Fremdenblatta. Od koga bode podporo dobival, nij še znano, a da ne bode nič kaj posebnega, to smemo lahko in z mirno vestjo trditi. Da Slovanov tudi božal ne bo, to so nam porok Fremdenblattovi patronje.—

Na Dunaji, 1. novembra. (Izv. dop.) Kakor sem vam uže brzojavil, je minister kupčijstva v petek razvil program o novih železnicah, ki se imajo zidati na državne stroške. Vlada je dolgo odlašala se svojimi načrti, naposled je je vendar razkrila in sicer menda na občno zadovoljnost Primorcev, posebno Goričanov. V petek 1/2 12 je bilo, ko je začel minister na svojem prestolu govoriti; poslanci, ki so se bili razprhali, kakor navadno, v buffet ali koridore, prihrumeli so v polnem številu v zbornico, in vladala je taka tihota, kakoršne nijsem videl nikedar mej zborovanjem. Skoro dve uri je Chlumecki govoril in ko je nehaj, nijso mu obilo ploskali, (le nekateri v središči), ampak poslanci kakor osupnjeni so se jeli mej seboj pogovarjati in razgovarjati, kakor bi ne bili v zbornici. Predsednik je obilokrat požvenkljal, predno se je vse umirilo. Kakor se čuje, ima predelska železnica še sedaj mej poslanci mnogo sovražnikov, posebno se pa v tem odlikujejo skrajni levičnjaki. Saj uže tedaj, ko je minister le predelške železnice omenil, so se mu skoro v obraz smejali. Ti bodo gotovo vse počeli, da vladni predlog pade in to se jim tem laže posreči, ker tudi levi centrum nij predelski železnici nič kaj pravi boter, razen našega deželnega glavarja. Če pa tudi nijso v zbornici za nas okoliščine prav ugodne, upajmo vendar, da vlade, ki si je vedela, večkrat tudi pri nepotrebnih pre-tlogih, skoro vselej večino pridobiti, tudi sedaj ne zapu-ste njej vedno udani poslanci.

Kakor hitro bode načrt postavje sprejet, začelo se bode tudi zidati. Govorila je, da še morda v letošnjem letu in da za prva dela si bode dala vlada dva milijona dovoliti. Koliko je na tem resnice, ne vem; slišal sem pa to iz ust moža, ki je v tej zadevi vselej dobro poudučen.—

Kakor navadno na svetnikov dan, se je tudi letos trla množica po raznih pokopališčih. Lepo, če tudi mrzlo vreme je to kaj pospeševalo. Tudi tukajšnji slovenski visokošolci spomnili so se enega svojih velicnih mož, Kopitarja, ter so mu na grob lep venec položili. Skoro vsi slovenski visokošolci so se tega pohoda udeležili. Slovenski učenjak počiva na Marksovem mirodvoru, t. j. na jugu mesta. Enako čestijo vsako leto česki studenti Kollarja, ki tudi na istem mirodvoru počiva.—

Po večnem deževju, v katerem bi bili v blatu zakopani lahko segnili, imamo prav lepo mrzlo vreme. Danes zvečer so priletavali uže beli metuljčki.

Belgrad 25. oktobra. (Izv. dop.) Ne zamerite, da Vam nissem toliko časa nič pisal; pa saj ste zvedeli o zmešnjavi, katera vlada tu.—Denašnja politika v Srbiji je štrinja brez konca in kraja in kako se bo razmotala, učila nas bode bodočnost. A to je gotovo, da Srbija danes stoji na trdnih nogah in je popolnoma pripravljena za rat, ki mora začeti, če ne poprej, prav gotovo na spomlad. Moj tem časom pa ima ustanek v Bosni iz Srbije vso pomoč; ustaške čete se tu zbirajo, odidejo v Bosno in Turke nadlegujejo; vse te operacije se naslanjajo na Srbijo.—Ustaši imajo v Srbiji velikansko število vsakovrstne živine in živeža vzetelega Turčinom, kateri bodo čez zimo lakote in mraza trpeli.—Mnogo prostovoljcev je odšlo domov, pa zbog tega ne bo nehala ustaja, kajti domačih čet je vse polno, ki bodo Turke tudi čez zimo vsaki dan nadlegovale. Tukaj se le na to dela, da se ustaja drži čez zimo.—Da v Bosni nij take organizacije, kakor v Hercegovini, krivo je čudno obnašanje nekaterih vodjev.—Pop Žarko je igral čudno rolo; slabe namene je imel in hotel je odriniti na Rusko, pa ustaši ga zasačili in zaprli. Nas je bilo uže mnogo 1000 mož v Sabac-u; a naša ekspedicija razbila se je na čudni politiki, ali-needinosti! Nekateri odrinemo jutre od tukaj v Gradiško, kder stvar boljše stoji, čeravno je onkraj Save vse polno turških vojakov; a nadjamo se, da bodo tamošnji bosniški beguni združeni z graničari te dni z dobrim uspehom oporali. Kadar boste dobili moje pismo, bomo mi uže pomikal se proti Berbiru, kder je koncentrirana vsa Turška regularna vojska iz Sarajevoga in Banjaloke.—Četa ustašev pri Gradiški je močna in dobro oborožena; namen ta četa pa je nasočiti Berbir, in če Berbir pride v naše roke, je vsa gorenja Bosna naša.

Pri Gradiški in Kostajnici je več Slovencev, pri Bajni so bili naši od Turkov tepeni in Slovence Tomar prišel je v roke sovražnikom, pa posrečilo se mu je ubežati Turkom.—Zdaj se ta četa soper zbira in bodè z nami marširala proti Berbiru. Slišalo se bode torej v kratkem o večji bitki v Bosni. Nam se tukaj slabo godi; zmerom dežuje, pa slabo smo oblečeni in živeža tudi malo imamo. Zbog tega so nekateri tudi od tukaj odrinili domov. Še vam moram poročati nekaj zanimivega. V četrtek, 30. t. m. so prinesli v Belgrad staro srbsko krono, katera je bila zgubljena na Kosovem. Zakopana je bila blizu 500 let v zemlji in blizu Kosovega po naključju našel jo je bil nek Turčin, kateri nij poznal vrednosti krone ter jo predal za mali denar srbskemu bogatašu, ki jo je po tem prinesel v Belgrad.—Neprecenljiva je ta krona v narodnem in zgodovinskem pomenu; a njena realna vrednost računani se na 100000 dukatov. Veselje je veliko zbog tega v Belgradu in jez sam sem videl ono krono. Danes so prišla poročila v Belgrad, da so Turki pri Drini pristopili v velikem številu srbsko mejo; a srbska vojska, ki straži mejo, jih je soper zagnala nazaj, boj je bil še precej hud in Turkov je dosti ostalo mrtvih. Srbska vlada je telegrafično protestirala rekši, da naj Turška rajši naravnost napove vojsko; a Turška je ponižno odgovorila, da bo reč preiskavala in kaznovala krivce. V Skupčini je bila burna tajna seja zaradi tega in večina je zahtevala, naj knez porti napove vojsko.—V srbskem narodu močno vre; a Srbi so samo Srbi in nič drugega, v tem obziru dosti podobni slovenskim domačinom.

Janko.

Iz Kostajnice na bosniški meji 30. oktobra 1875. (Izv. dop.) Složnosti in edinosti nij, Bogu bodi potože no, še nikoli bilo mej Slovani in tudi jo ne bo, če Slovanov ne bode železna roka, kakor se je to zgodilo na Nemškem, se silo zedinila.—Srbi so sicer hrabri ljudje, a v ljudskih krogih srbskih nij še prodrila vzvišena ideja jugoslovanstva.—V Kostajnici je gnjezdo Turkofilov, večdel srbskih trgovcev; ti ljudje se ne brigajo prav nič za ubogo rajo in nič bolj ne žele, nego da bi mogli še naprej Turke slepariti. Sploh moram izreči, da je manj ali več povsod nizka špekulacija; egoizem in partikularizem se povsod razodeva. Omike je treba še povsod in pravega navdušenja.—Mej Bosnjaci (narodni ljudje) nahajajo se mnogi izlajalci, Turčin je sicer krepak narod hudo demoralizoval; ljudstvo je na strašno nizki stopnji, česar pa nij samo krivo, kajti sužen narod mora postati tak. Srbi poturčeni so prvi sovražniki naši in katoličani tudi nijso prijatelji vstanka; le po nekaterih krajih so ti zadnji toliko sprevideli, da je boljše svobodnim živeti, nego prenašati turški jarem.—Žalostno, prežalostno stanje. Sovraštvo mej Turci in rajo je strašno, kuče, cele vasi so uže zgorjele, raja brez živeža in obleke beži čez mejo, pridelki so vsi zunaj, vse gnjuje, živina erka, ker nima piče, s kratka Bosna je opustošena, v Bosni nij družega, nego rop in požiganje, morenje, jok, stok, kletvina—pekel na zemlji. Raja strada, pa tudi Turčin nijma kaj jesti in bo moral lakote umirati. Črede pesov se okoli lovijo, na mrtvih glodajo in ljudem že nevarne postajajo. In brezsrčna, nečloveška diplomacija kaj dela? Ne verujte diplomaciji! pravi stari Garibaldi—in istina je to. Kaj bode diplomacija pak nek storila? Hoče li ona stvar na spomlad prenesti? Naj jo prenese, a nasledk naj si sama pripiše.

Iz Belgrada sem Vam pisal, da se tukaj zbira četa, ki bode Turke naskočila v Berbiru ali turški Gradiški; menil sem, da bo reč hitrejša šla, a varal sem se. Kakor Vam bode gotovo znano, cel vstanek v Bosni je le od Srbije redigiran, in ako Srbija te dni v akcijo ne stopi, bo vendar področno toliko pomagala, da vstanek v Bosni ne pomarje, tudi kakor sem še zadnji dan v Belgradu pozvedel, bode, ako Srbija do spomladi neutralna ostane, stari Oreškovič črez prostovoljce na Drini, katerih je okoli 4 do 5000, pod mnogovrstnimi stari hajduki in večinoma Bosnjaci, vodstvo sprejel. Na vsak način mora se te dni odločiti. Alj vstanek na Uni je ves druge baže. Karadjorgjevič, nekdanji pretendent srbske krone, oborožil je tukaj na svoje stroške 300 do 400 ljudi, med kterimi so bili tudi naši Kranjci in odšel v Krajino,—tam so se nekaj časa bili še z uspehom, alj kasneje, kakor Vam bode iz Slovens. Naroda, St. 242 znano, so bili razkropljeni in od. avst. vojakov razoroženi. Zdaj pa vse miruje, Karadjorgjevič je v Beč odšel, da bi tam orožje i. t. d. poskerbel, alj znano še ni, kedaj pride nazaj. Naši ustaši se pa, kakor razkropljene ovce, okoli potepajo in na organizacijo čakajo. Takajšni odbor se za to zadevo malo ali pa nič ne briga. V resnici, ako bi človek par tisočakov imel, v kratkem času bi se opet kaj strušit počelo, a od nikjer nič, od nobene strani nič,—kaj pa je početi?

Naši ustaši komaj čakajo, da bi se opet maščevali, alj kaj hočemo, proganja nas še vreme. Kakor pa na „Uni“ sploh Turška stoji, in kakor sam vidim, s 500 do 600 ljudmi grede Turci od Novega do Stare Gradiške v kozji rog. Jaz mislim, da se bode na vsak način stvar zopet organizirala. Težko je brez pomoči od zunaj, in skoraj nemogoče; a kam grede novci z Avstrije, Rusije, Italije in Anglije? V Hercegovino, kaj? Kakšen je stan bosniških ustašev, naj se razvidi iz poziva, katerega je odbor izdal: „Nek propadne civilizacija, in sav moral dosedanji, ako več niso naučili ljudi, da bi v ovakoj užasnoj nevolji, brači bratski v pomoč priteču, da potlačene sugnjane narodno in ljudsko spasavajo. Neka propadne i samo mnogobrojno slovenstvo, pred sobstvenim stidom svojim, ako i ovoj zgodnj prilici usled toliko prolivene krvi mučeniške nepomogne brači svojoj stresti sa seba težki jaram turški.“ Pod Kozarom in Matajicom 20/10, 75. Odbor bosanških ustašev v Krajini.“

Iz tega je razvidno, da bosanski ustanek je strašna zadeva, da je nasledek obupa.

Upajmo pak, če se tudi dosedaj še nij tukaj nič posebnega prigodilo, in strategično nič dosešlo—in mogoče da črez zimo se tudi nič ne doseže, vendar kakor je razvidno, bodo na spomlad burni časi nastali, in poletje prineslo bode slobodu tužnim pod turškim jarmom zdihajočim Slovanom.

Da bi pa Turci ne preveč sladko spali, skrbimo že mi Slovenci. Vsak večer odrinemo na „Uno“ in s kakem pokom jih prestrašimo tembolj sedaj, ko imajo oni pustne čase.

Splošno je stvar takò ugodna, da bolje ne more biti; a kaj pomaga, ni ga Leonida, niti Garibaldi—niti nova—niti organizacije—kaj potem početi?—Mislil si: sedaj je čas, dokler je železo gorako, ker polsliji bilo bi prekasno. Takajšni oficirji polka „Ernest“ (pri kordonu) se takodjer smeja vsi stvari; ker mislijo si: ako te prilichnosti ne porabimo,—smo zadosti neumni.

Politični pregled.

Državni zbor je obravnaval prešli teden postavo o ribštvu.—Poslanec Herman je govoril proti postavi in dokazaval, da za take postavne nij kompetenten drž. zbor, ampak dež. zbori; na koncu govora je rekel, da Avstrija pogine, če se sedajni vladni sistem, ki je brez duha in brez morale, ne popusti. Poljski poslanci so nekda sklenili, da bodo zapustili drž. zbor, ako se sprejme lani odložen Wildauerjev nasvet, ki meri na to, da se deželum in okrajnim šolskim svetom vzame še to malo avtonomije in da se šola popolnoma izroči nemški centralizaciji.—Mej tem pa je cesar zavkazal, da odslej bode ravnatelj srednjih šol v Galiciji sam imenoval, profesorje pa ministerstvo, katero pravico je dosedaj imel dežel. šolski svet. Poljaki še le zdaj spoznavajo, da jih ustavoverci le zlorabijo za svoje namene.—Morda se bo zdaj vendar enkrat zedinila opozicija, kateri so sedajne finančne mezarije jako ugodne.—Ministerstvo je drž. zboru predložilo železniški program, v katerem so obsežene predelska in arlberska črta in nekatere manjše zvezne črte na Spodnjem Štajerju, v Galiciji i. t. d. Ministerstvo tirja za izveršenje teh železnic leta 1876 11 milijonov in kasneje še drugih 12 milijonov gl.

Predlog ministerstva je bil na levi hladno sprejet in vse kaže, da bo huda opozicija posebno proti predilski črti, kajti velik deficit je vstrašil tudi ustavoverce.

V Dalmaciji je pri dopolnitni volitvi za drž. zbor zmagal kandidat narodne stranke, Antonietti, kar dalmatinske lahone in ustavoverce tako jezi, da so začeli napadati v časnikih namestnika Rodiča, češ da preveč podpira Slovanstvo.—

Hrvatska narodna vladna stranka je v saboru začela grajati vlado, namreč pa dvornega svetovalca Živkovića; očitali so mu Mrazovič, Miškatovič in drugi, da je slabo izvel politično organizacijo.—A Živkovič ne porajta dosti za to grajo, da se le ne zameri ogrskim ministrom, kateri ga protežirajo.

Turški finančni propad je vso Evropo spreobrnil; poprej je turška imela še dosti zaslonbe v Angliji in na Francoskem; a zdaj je vsahnil tudi ta vir denarne pomoči.—Angleška in Francoska vlada ste pri porti storili potrebne korake, da bi zadnja preklicala ono postavo, vsled katere upnikom plača Turška samo polovico obrestov; a menda vse zastonj, kajti denarnice so prazne in nihče noče več posoditi.—Če se torej ustaja drži čez zimo, da bo morala Turška ostati v orožju, se je nadejati, da bo moral Sultan sam prositi, naj mu velevlasti pomagajo iz zadrege.—Turški bankerot je torej najboljši zaveznik ustašev in Srbije. Čudno je, da so začeli zdaj tudi ustavoverni listi pisati proti Turčiji; zdi se človeku, kakor da bi zadnje podgane zapuščale razbito ladjo.—Pa kedo ne vé, da židje so le toliko časa prijatelji, dokler je kaj molziti.—

Iz Carigrada se uradno telegrafuje, da so turški vojaki v Bosni oropali več kristjanskih vasi in kristjane posekali in da je turška oblastnija vkazala obesiti več hercegovinskih ustašev, ki so se bili uže podvrgli. Turška vlada je razposlala velevlastim okrožnico, v kateri obeta natunžno preiskavo in kaznovanje krivcev. Poslaniki velevlastij pa so od porte ostro tirjali, da turška vojska ne prestopi več srbske meje; turška vlada je obljubila, da bode izdala odločne zaukaze, da se kaj takega soper ne zgodi. V Hercegovini so se ustaši v mnogih krajih utaborili za čez zimo, posebno pa v Zubcih; ustaši so dobro preskrbljeni v vsem potrebnim. Ustaški vodje so napravili skupni plan za postopanje čez zimo in Ljubibratič je odšel k črnogorskemu knezu; sliši se, da bodo vodje ustašev proklamirali narodno vlado za Hercegovino, ob enem pa izdali poziv na vso evropsko mladino, naj pride na pomoč.—Italijani so napravili posebno četo prostovoljcev, ki bode na razpolaganje Ljubibratiču. 22. oktobra so bili ustaši napadeni od 2000 iz Trebinja došlih Turkov z 8. kanoni. Boj je trajal celi dan.—Peko Pavlovič je prijel Turke od strani, hudo mesarenje je nastalo; Turki so pustili čez 300 mrtvih na bojišču in so v naglici zbežali nazaj v Trebinje. Ustaši imajo v rokéh prehod iz Kleka v Trebinje in sliši se celo, da je Trebinje blizu pada.—Namesto popa Žarka je prevzel poveljstvo ustaških čet v stari Srbiji znani polkovnik Oreškovič. V Bulgariji vre; Turška vlada je zvedela, da je v Bulgariji zarota, kateri so na čelu duhovni in učitelji, zarotniki hočejo pobiti vse Turke; blizu Filipopja je bil uže boj z ustaši. Turška vlada je dala zapreti 200 odličnih Bulgarov, ki so na sumu, da so zapleteni v zaroto. Turki imajo tedaj zadosti posla povsod.—

O Bosni poročamo v dopisu iz Belgrada.

Nemški cesar se je vrnil iz Italije in je došel v Berlin. Velikanske slavnosti so bile v Milanu in soper je deževalo polno redov italijanskih in nemških. Vendar pa je deževno vreme nadlegovalo. Pri vsaki priliki povdarjala se je oska zveza mej Nemško in Italijo in obisk je imel vse znamenja demonstracije proti Vatikanu in Franciji.

Katoliško društvo iz Rima je poslalo nemškemu cesarju adreso, v kateri prosi za svobodo cerkve. Nij slaba ta.

Razne vesti.

(Konstancija.) „Soče“ 43 in 44 št. ste bili zaplenjeni, prva zaradi dopisa iz Tomina, ki je grajal nekatere tominske uradnike, druga pa zaradi uvodnega članka „Avstrija in Federalizem.“ Zarad obéh konfiskacij napovedali smo obravnavo. Na posebno prošnjo dovolilo nam je sl. c. k. državno pradžništvo, da sinetu dati na svitlo danes drugi natis brez zaplujenega uvodnega članka, katerega je policija započatila.

Razpis učiteljskih služeb.

V šolskem okraju goriške okolice razpisujeti se službi in sicer: nadučiteljska v Kamnjah in učiteljska v Peumi, obe v občini III. verste.

Dokodki tek služeb so določeni v §: 22, 30, 32 in 33 deželne šolske postave 10. marca 1870.

Prosilci naj vložijo prošnje previdene z dokazom učiteljske sposobnosti in dosedanjega službovanja dalje do 10. decembra t. l. pri dotičnih krajnih šol. svetih.

Prosilci, ki ne služijo v tem okraju, naj vložijo prošnje po njim predpostavljene šolskih oblastih.

C.K. okrajni šol. svet. v Gorici dne 28 oktobra 1875.

(Imenovanje) G. I. Kristan, dosedaj učitelj na vinorejski šoli v Slapu in urednik „Kmetovalca“, je imenovan za profesorja za naravoslovje in kmetijstvo na učiteljskem izobraževališču v Kopru. — G. K. je izvrstna, pa delalna moč. Čestitamo! — Za isto učiteljsko je imenovan kot prof. g. Belušič, dosedaj vodja neutične šole v Novogradu in naš rojak, gosp. Križnič in na goriško deklško šolo je imenovana za učiteljico zeka gospodič. Waller iz Tirolskega.

(Odbor društva „Slavec“) sklenil je program za koncert 30. decemb. t. l. in odločil, da bode čisti dohodek koncerta namenjen novemu podpornemu društvu za uboge pripravnice na goriškem deklškem izobraževališču. Nadalje je odbor izvolil odsek 5 udov za ureditev koncerta, g. Lebana Augusta za pevovodjevega namestnika in g. Fr. Vidica za tajnika, kateri zadnji je ob enem tudi arhivar. — Program in potrebne note dobje pevski oddelki te dni.

(Gostilnična gostilna) v Gorici se je odprla s 1. novembrom. Gostilničar je preskrbljen z najboljšo pijačo in skrbel bode tudi za dobro postrežbo. — Povabljam torej Slovence iz Gorice in dežele, da obiskujejo domačo gostilno, kajti čitalnična gostilna ima biti središče, kder Slovenci Slovenca najde.

(Potrejena postava.) Njegovo Veličanstvo je blagovolilo potrditi načrt postave, valed katere se vrsti cestni kos, ki se ima izdelati v Cerkljanskem okraju med Zelinom do Kranjske meje ob Idriji, med skladovne ceste. S tem se odpre nova važna zveza med Goriškim in Kranjskim, koja bo posebno ugajala našim Cerkljanom, ki nosijo mnogo svojega blaga v Idrijski trg. Najde jati se je, da bo tudi Ljubljanski deželni zbor izdelanje te ceste, kolikor je spada na Kranjsko, radovoljno pospeševal.

(Vila svetnikov dan) je bilo vreme kaj krasno. Goriški mirodvor je bil ves okinčan z vencji, cveticami in lučicami. Ljudstva je bilo skozi dva dni vse polno, obiskovati gomile svojih predrazih umrlih sorodnikov in prijateljev. Posebno tužno-krasno je bilo zvečer, ko so po vsem mirodvoru lučice brlele, tako, da je obiskovalca ta prizor presunil in spomnil, da i njemu je tam mali prostorček odmenjen.

(Beseda v Dornbergu), katera je bila napovedana za preteklo nedeljo, se je zaradi preneugodnega vremena spremenila v domačo zabavo, beseda pa prelozila za nedeljo 7. novembra ob 6 uri zvečer. Program ostane isti, kakor je bil zadnjič razglašen z edinim dostavkom, da bode ob 4 uri popoldne tombola s sledečimi dobitki:

1. činkvina: eno vedro (40 bokalov) vina, — 2. činkvina: 30 bokalov vina, — tombola 1 kvinč, to je 60 bokalov vina — prav dobrega, belega iz onega, koje je nabrano za Hercegovinske ubežnike, na korist katerim pojde se ve da tudi ves dohodek tombole in besede. Vsaka kartela (15 števil) stane 20 novcev, vstopnina k besedi. Znaša tudi 20 novcev, a sprejemali bomo prav radi tudi več darove. Saj je namen naše zabave samo ta, da bomo mogli kolikor mogoče obilno podporo pokloniti ubogi raji koje preganjata zdaj ob enem dva hudo sovražnika: turek in zima!

Sicer je program besede tudi tako zanimiv in p. t. goriški diletantje, rihbenberški komenski in naši pevci ga bodo gotovo tako izvrstno izševali — da bo pravo veselje.

Pridite tedaj rodoljubi od vseh strani da bodete ob enem pomagali in se radovali! Prav uljudno Vas vabi.

† (Ljudovik Dolencec) c. k. poštar v Trstu in Kopru, rodoljub in podpornik domače reči, umrl je 1. novembra v Trstu. — Lehka mu zemlja!

(Požar.) V nedeljo po noči okoli 11. ure je pogorelo premoženje Baksovo in Feriljevo v Senožetah. V prav kratkem času je bilo ognju žrtvanih 14 posetev, hiš, skednjev in hlevov. Nesrečneži so bili le deloma zavarovani. — To nezaslišano hudobijo delajo, kakor se opravičeno sumi, ponočni ničvredni potepuhi; vendar jih pravica še vedno brez uspeha išče.

(Nadajte se darovali za Hercegovinske sirote.) V Mirni sta nabrala vria rodoljuba gg. Ferletič in Beltram sledeče darove:

Anton Ferletič 1 gl., Ivan Štanta 10 s., Marija Ferletič 20 s., Janez Ferletič 50 s., Janez Kogoj 10 s., Anton Kavcič 20 s., Janez Žigon 10 s., Angel Faganel 10 s., Janez Rebek 10 s., Janez Nemc 10 s., Čvetero njih v keremi 20 s., Gregor Štanta 5 s., Maria Žigon 5 s., Katra Devetak 5 s., Franca Štanta 5 s., Jernej Francoskin 4 s., Vinko Sandrin 5 s., Janez Žigon 10 s., Franca Devetak 10 s., Jožef Marusič 8 s., Peter Devetak 20 s., Janez Paulin 20 s., Anton Ferletič 20 s., Franc Žigon 20 s., Vinko Faganel 1 gl., Janez Ursič-Orehovlje 10 s., Anton Kovacič 40 s., Jožef Mosetič 10 s., Jožef Mosetič 10 s., Maria Pelicon 20 s., Janez Binik 10 s., Vinko Bratkovič 10 s., Anton Druša 5 gl., Josip Beltram 1 gl., Leopold Hauzner 1 gl., Alojza Janeza Faganel 1 gl., Anton Palo (poštar.) 1 gl., Josip Pahor 10 s., Andrej Ferletič 10 s., Štefan Ciak 10 s., Anton Frandulič 40 s., Janez Pahor 10 s., Anton Mermolja 50 s., Jožefa Tribušon 50 s., Jožef Šuligoj 30 s.,

Miha Saksida 40 s., Franc Ferlat 40 s., Anton Možetič 20 s., Jožef Pelicon 20 s., Jožef Žigon 10 s., Andrej Male 10 s., Franc Pelicon 30 s., Janez Cotič 50 s., Andrej Batistič 10 s., Amalija Tribušon 50 s., Andrej Paulina 20 s., Franc Pipan 40 s., Janez Spacapan 10 s., Ena oseba 1 gl., Janez Klancič 1 gl., Stefa Nanut 20 s., Štefan Batistič 20 s., Jožef Florenčin 40 s., Miha Pahor 1 gl., Miha Šinigoj 50 s., Jožef Tomsič 1 gl., Andrej Fradolič 20 s., Katarina Spacapan 30 s., Jožef Jakij 40 s., Anton Šinigoj 1 gl., Andrej Marusič 20 s., Enrik Vuk 20 s., Miha Spacapan 10 s., Franc Možetič 10 s., Andrej Rusian 20 s., Miha Možetič-Otoka 1 gl., Janez Pauletič 20 s., Janez Hausner 1 gl., Filip Urdih 20 s., Ferdinand Vodopivec 60 s., Srečko Carli v srebru 1 gl., Skupej 32 gl. 97.

V Velikem Repnem na Krasu. Zbirka županstva 10 gold. 33 s., Filip Žustek 60 s., Amalija Žustek 40 s., Marija Žgu 40 s., Andrej Tenčič 40 s., skupaj 12 gold. 18 s.

V Ajdovščini. Društvo „Sloga“ 8 gold., A. Casagrande 2 gold.; skupaj 10 gold. — Naut Jožef v Standrežu 1 gold.

(Zadnje polit. novosti.) Vsled postopanja ministerstva proti Poljakom dal je poljski minister Zemjalkovsky svojo demisijo; a cesar jo nij sprejel. Poljski listi zahtevajo, naj Poljaki zapuste drž. zbor. V drž. zboru je bila zadnje dni obravnava o žandarmerijski postavi, žendarmarija pride namreč pod ministerstvo za dež. brambo in ne bode več pod ministerstvom prava, kakor je bila dozdej.

Nemški cesar je te dni odprl nemški parlament. Grško ima uže sopet nove ministerstvo. — Faliral je Strousberg, eden največjih obrtnikov, ki je imel fabrike v Avstriji, na Nemškem in na Ruskem. Pri-manjkuje nekda 15 do 30 milj. To bo zopet „krah“.

(Zadnje vesti iz jugoslovanskega bojišča.)

1800 Turkov iz Berane je marširalo proti ustašem; a ustaši so turško vojsko premagali in pobili okolo 150 Turkov, na kar so Turki sopet bežali v Berane; ustaši so zgubili 20 milj, mej katerimi je tudi močno ranjen srbski pisatelj Milutin Bogovič. Ustaši so pod vodstvom Lazarja Sočica 30. pret. m. naskočili Turško trdnjavo Bezni v Pivi ter jo vzeli. Vjeli so ustaši čez 50 Turkov in dobili so tudi mnogo živeža in orožja. 28. pret. meseca pa sti dve močni turški koloni hoteli (okolo 3000 mož) pomikati se proti trdnjavi Nikšič, da bi v to trdnjavo vrgli potrebne živeža; a od ene strani kristjanski ustaši, od druge pa lačni turški prebivalci onega kraja napadli so turške vojake od mnogih strani ter jih razkropili na vse strani in jim vzeli ves živež. Pomenljivo je to, da so začeli uže sami Mohamedanci napadati turško vojsko. Na Srbski meji so bili uže zopet pri Aleksinaču boji mej srbsko in turško regularno vojsko. Konzuli evropskih velevlasti sobaje sporočili vladam, da porta ne more več zadušiti, na pomiriti ustaje in da torej ne bo šlo brez intervencije velevlasti. Ruski vladni organ pa je te dni prinesel članek, ki povdarja največe simpatije ruske vlade za Jugoslovane in v katerem je nedvomljivo izraženo rusko posredovanje v interessu Bosnjakov in Hercegovincev, da namreč postanejo svobodni. Sopet od druge strani se sliši, da ruski poslanec v Carigradu Ignatief bode v kratkem snel krinko raz obraza in porti, ki je zdaj brez vsacega prijatelja, diktiral odstop Bosne in Hercegovine — Ruska vlada nekda namerava Bosno dati Srbiji, Hercegovino pa Črnigori. Kaj pa Avstrija? o kateri se govori, da bode to spomlad marširala v Bosno. Srbsko skupčino je knez Milan odgodil za 4 tedne, to je do 30. okt. Pred zaključkom je skupčina napravila addresso na kneza, v kateri tirja vojsko s Turki; s početka knez rij hoteli sprejeti addresso, ampak ministerstvo je menda tirjalo, da jo sprejme in to je znamenje, da je odslej vojska s Turčinom le še prašanje časa. Ob enem je skupčina tudi dovolila za vojno potrebni kredit. Vse torej kaže, da se bližamo odločilnim činom. V Hercegovini ne morejo Turki uže prav nič opraviti, povsod so tepeni in mej njimi so začele uže hude bolezni, posebno črne koze, živina tudi erka in turška vojska trpi glada in mraza.

Dolžnike zadnjič opominjamo, da plačajo dolžno naročnino, ker drugače jih bomo prijavili.

Razglas.

Dne 16. novembra t. l. ob 9. uri predpoludne bo v Oseku javna dražba za podvzetje zidanja novega farovža, katero delo je cenjeno 5541 gl. 52 kr. s službami ali robotami vred.

Obris in pogoji so razvidni na domu podpisane v Oseku.

Ponudbeniki bodo morali pred dražbo položiti postavno varščino.

Stavbeni odsek za zidanje farovža v Oseku dne 4. novembra 1875.

Načelnik
JOSIP FAGANEL

Služba

občinskega tajnika

je spraznjena pri tukajšnjemu občinskemu uradu s plačo letnih 500 f, ter prostim stanovanjem.

Prosilci naj svoje dotične prošnje z dokazi-da so zmožni slovenskega in nemškega jezika v spisu in v govoru — uže v tukajšni občinski pisarnici do konca novembra t. l.

Dotičnemu tajniku je na voljo dano v tukajšni pisarni gosp. odvetnika D. or Kbcelli-ja si v prostih urah še kaj posebaj prislužiti.

Glavarstvo Krške občine dne 28. Oktobra 1875. W. Pfeifer, župan.

Tomaž Rosenberger

naznanja sloveskemu občinstvu, da je sopet odprl

„Restavcijo „All' Europa“

na Travniku ter izročil nje vodstvo Antonu Mainardi-ju, dozdej odgovornemu natarjarju pri Marzini-ju. V tej novoodprti restavraciji se bode točilo samo najboljšo *marčno pivo* (Export Märzen), izvrstna *domača*, vipavska in Furlanska *vina* in postrezalo se bode gostom z izglednimi porcijami *okusnih jedi* — in vse to po najnižji ceni. —

Vsako nedeljo in vsak praznik bode v glavni, veliki dvorani godba. Obiskujte pridno „Evropo“, dobro in dober kup boste jeli, pili in zabavali se. —

S 1. novembrom prevzame podpisani restavracijo pri

„Marcini-ju.“

Skrbel bode za izvrstno jed in pijačo, točno postrežbo po najnižji ceni. —

Priporoča se torej slovenskemu občinstvu, da ga obiskuje. —

Emil Mandler.

Podpisani naznanja slavnemu občinstvu, da je odprl krojaško delalnico v Solkanu in da se bo potrudil gg. naročnike postreči dobro in prav dober kup.

MARTIN POBERAJ

Odgojiteljica (gonveranta),

ki zna nemško, francosko, italijansko in slovensko, želi priti v eno gosposko hišo. Oferte sprejema „Anoncen-Bureau F. Müller, v Ljubljani.

Drugi natis.